

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԱՌԻՊՈՐՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հնդունվել է 04.12.2019

- [Գլուխ 1. Ընդհանուր դրույթներ](#)
- [Գլուխ 2. Աուդիտորական գործունեությունը եւ աուդիտը](#)
- [Գլուխ 3. Աուդիտորական կազմակերպությունը եւ աուդիտի ենթարկվող անձը](#)
- [Գլուխ 4. Աուդիտորի որակավորումը](#)
- [Գլուխ 5. Եզրափակիչ դրույթներ](#)

ԳԼՈՒԽ 1

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան

1. Սույն օրենքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում աուդիտորական գործունեության իրականացման հիմունքները եւ կանոնակարգում աուդիտորական գործունեության հետ կապված հարաբերությունները:

Հոդված 2. Օրենքի գործողության ոլորտը

1. Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում իրականացվող աուդիտորական գործունեության վրա: Պետական (հանրային) հատվածում արտաքին աուդիտը կոչվում է հաշվեքննություն եւ կարգավորվում է «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» օրենքով:

Հոդված 3. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետեւյալ հիմնական հասկացությունները.

1) **աուդիտոր**՝ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքով սահմանված՝ մասնագիտացված կառույցի անդամ հանդիսացող ֆիզիկական անձ, որն ունի աուդիտորի որակավորում.

2) **աուդիտորական կազմակերպություն**՝ մասնագիտացված կառույցի անդամ հանդիսացող իրավաբանական անձ, որն իրավունք ունի մատուցելու աուդիտորական ծառայություններ.

3) **աուդիտի ենթարկվող անձ**՝ իրավաբանական անձ, հիմարկ, որին մատուցվում են աուդիտորական ծառայություններ.

4) **աուդիտորական ծառայություն**՝ աուդիտը եւ (կամ) աուդիտորական դիտարկումը.

5) **աուդիտորական գործունեություն**՝ աուդիտը, աուդիտորական դիտարկումը եւ աուդիտին հարակից ծառայությունները (համաձայնեցված ընթացակարգեր, կոմպիլացիա).

6) **աուդիտորական գործունեության միջազգային ստանդարտներ**՝ Հաշվապահների միջազգային դաշնության (IFAC) Աուդիտի եւ հավաստագման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (IAASB) հրապարակած եւ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքի համաձայն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործողության մեջ դրված հետեւյալ միջազգային ստանդարտները.

ա. որակի հսկողության միջազգային ստանդարտներ (ISQC),

բ. աուդիտի միջազգային ստանդարտներ (ISA),

գ. դիտարկման առաջադրանքների միջազգային ստանդարտներ (ISRE),

դ. հավաստիացման (բացի աուդիտը եւ դիտարկումը) միջազգային ստանդարտներ (ISAE),

ե. հարակից ծառայությունների միջազգային ստանդարտներ (ISRS).

7) **պրոֆեսիոնալ հաշվապահների մասնագիտական էթիկայի կանոնագիրք՝** Հաշվապահների միջազգային դաշնության (IFAC) Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի (IESBA) հրապարակած եւ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքի համաձայն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործողության մեջ դրված պրոֆեսիոնալ հաշվապահների մասնագիտական էթիկայի կանոնագիրքը (այսուհետ՝ Մասնագիտական էթիկայի կանոնագիրք)՝ համապատասխանեցված սույն օրենքի, ինչպես նաեւ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» եւ «Հաշվապահական հաշվառման մասին օրենքների պահանջներին.

8) **աուդիտորական կազմակերպությունների, աուդիտորների եւ փորձագետ հաշվապահների ռեեստր՝** ըստ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքի սահմանման.

9) **մասնագիտացված կառույց՝** ըստ «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքի սահմանման:

Հոդված 4. Աուդիտորական գործունեության ոլորտում քաղաքականություն իրականացնող մարմինը

1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում իրականացվող աուդիտորական գործունեության ոլորտում քաղաքականություն իրականացնող մարմինը ֆինանսների նախարարությունն է՝ համաձայն «Կառավարության կառուցվածքի եւ գործունեության մասին» օրենքի:

Հոդված 5. Աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական ակտերը

1. Աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական ակտերը ներառում են՝

1) սույն օրենքը.

2) «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքը.

3) աուդիտորական գործունեության միջազգային ստանդարտները.

4) Մասնագիտական էթիկայի կանոնագիրքը.

5) «Հաշվապահական հաշվառման եւ աուդիտորական գործունեության կարգավորման եւ հանրային վերահսկողության մասին» օրենքով նախատեսված իրավական այլ ակտեր:

Հոդված 6. Աուդիտորական կազմակերպությունը

1. Աուդիտորական կազմակերպությունը ձեռք է բերում աուդիտորական ծառայություններ մատուցելու իրավունք այն ամսաթվից, երբ նրա մասին տեղեկությունները գրանցվում են մասնագիտացված կառույցի՝ աուդիտորական կազմակերպությունների, աուդիտորների եւ փորձագետ հաշվապահների ռեեստրում (այսուհետ՝ ռեեստր):

2. Կազմակերպությունը, որի մասին տեղեկությունները պետական գրանցման ամսաթվին հաջորդող օրվանից սկսած՝ 60 աշխատանքային օրվա ընթացքում, չեն ներառվել ռեեստրում, չի կարող օգտագործել «աուդիտ», «աուդիտոր», «աուդիտորական» բառերը կամ դրանց հոլովածներն իր անվանման մեջ:

Հոդված 7. Աուդիտորը

1. Ֆիզիկական անձն աուդիտոր է ճանաչվում այն ամսաթվից, երբ նրա մասին տեղեկությունները գրանցվում են ռեեստրում:

2. Աուդիտորները պարտավոր են պահպանել Մասնագիտական էթիկայի կանոնագրքի պահանջները:

Հոդված 8. Փոխկապակցված անձինք

1. Սույն օրենքի իմաստով՝ իրավաբանական անձինք համարվում են փոխկապակցված, եթե՝

1) նրանցից մեկը քվեարկելու իրավունքով տիրապետում է մյուսի՝ ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի, բաժնեմասերի, փայերի եւ մասնակցությունը հավաստող այլ արժեթղթերի (այսուհետ՝ բաժնետոմս) 20 եւ ավելի տոկոսին կամ իր մասնակցության ուժով կամ տվյալ անձանց միջեւ կնքված պայմանագրին համապատասխան՝ հնարավորություն ունի մասնակցելու մյուսի որոշումների կայացմանը.

2) նրանցից մեկի՝ ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 20 եւ ավելի տոկոսին տիրապետող կամ օրենքով չարգելված այլ ձևով նրա որոշումների կայացմանը մասնակցելու հնարավորություն ունեցող մասնակիցները (բաժնետերերը) կամ նրանց ընտանիքի անդամներն իրավունք ունեն ուղղակի կամ անուղղակի տիրապետելու (այդ թվում՝ առք ու վաճառքի, հավատարմագրային կառավարման, համատեղ գործունեության պայմանագրերի, հանձնարարության կամ այլ գործարքների հիման վրա) մյուս անձի՝ ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 20 եւ ավելի տոկոսին կամ ունեն օրենքով չարգելված այլ ձևով այդ անձի որոշումները կանխորոշելու հնարավորություն.

3) նրանցից մեկի խորհրդի նախագահը, խորհրդի անդամը, վարչության նախագահը, վարչության անդամը, գործադիր տնօրենը, ֆինանսական կառավարման գծով նրա տեղակալը, ֆինանսական ստորաբաժանման ղեկավարը, գլխավոր հաշվապահը կամ հաշվապահական հաշվառման վարման կամ ֆինանսական հաշվետվությունները կազմելու համար պատասխանատու անձը, ներքին աուդիտի ստորաբաժանման ղեկավարը կամ ներքին աուդիտի համար պատասխանատու անձը, վերստուգիչ հանձնաժողովի նախագահը, վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամը կամ նման այլ մարմինների անդամը (այսուհետ՝ կառավարման մարմնի անդամ կամ նման պարտականություններ կատարող այլ անձ), ինչպես նաեւ նրանց ընտանիքի անդամներից որեւէ մեկը միաժամանակ մյուս անձի՝ որեւէ կառավարման մարմնի անդամ է կամ նման պարտականություններ կատարող այլ անձ:

2. Սույն օրենքի իմաստով՝ ֆիզիկական անձինք համարվում են փոխկապակցված, եթե նրանք միեւնույն ընտանիքի անդամ են կամ վարում են ընդհանուր տնտեսություն կամ համատեղ ձեռնարկատիրական գործունեություն:

3. Սույն օրենքի իմաստով՝ ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք համարվում են փոխկապակցված, եթե տվյալ ֆիզիկական անձը կամ նրա ընտանիքի անդամը՝

1) տվյալ իրավաբանական անձի բաժնետոմսերի 20 եւ ավելի տոկոսին տնօրինող մասնակից է.

2) օրենքով չարգելված այլ ձևով իրավաբանական անձի որոշումների կայացմանը մասնակցելու հնարավորություն ունեցող անձ է.

3) տվյալ իրավաբանական անձի կառավարման մարմնի անդամ կամ նման պարտականություններ կատարող այլ անձ է:

4. Սույն օրենքի իմաստով՝ միեւնույն ընտանիքի անդամ են համարվում երեխան, ամուսինը, ծնողը, քույրը, եղբայրը, պապը, տատը, թոռը, քրոջ, եղբոր ամուսինն ու երեխաները, ինչպես նաեւ ամուսնու երեխան, ծնողը, քույրը, եղբայրը, պապը, տատը, թոռը:

ԳԼՈՒԽ 2

ԱՌԻԴՏՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՌԻԴՏԸ

Հոդված 9. Աուդիտորական գործունեությունը

1. Աուդիտորական գործունեությունն իրականացվում է աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

2. Աուդիտը եւ աուդիտորական դիտարկումն աուդիտորական կազմակերպությանը հնարավորություն են ընձեռում տեղեկատվության արժանահավատության վերաբերյալ ապահովելու հավաստիացում, իսկ համաձայնեցված ընթացակարգերը եւ կոմպիլյացիան այդպիսի հավաստիացում չեն նախատեսում:

3. Աուդիտորական ծառայությունը պետք է իրականացվի առնվազն մեկ աուդիտորի կողմից:

Հոդված 10. Աուդիտը

1. Աուդիտն աուդիտի ենթարկվող անձի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված տեղեկատվության ստուգումն է այդ տեղեկատվության արժանահավատության վերաբերյալ անկախ կարծիք արտահայտելու նպատակով, որն իրականացվում է աուդիտորական եզրակացություն տրամադրելու միջոցով:

2. Աուդիտն անցկացվում է օրենքով սահմանված դեպքերում (պարտադիր աուդիտ) կամ կամավոր (կամավոր աուդիտ): Ինչպես պարտադիր, այնպես էլ կամավոր աուդիտն իրականացվում է աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական ակտերով սահմանված կարգով: Կամավոր աուդիտը կարող է իրականացվել այլ հիմունքներով (աուդիտի այլ ստանդարտներով եւ այլն):

3. Պարտադիր աուդիտի ենթարկվող անձի ֆինանսական հաշվետվությունները Հայաստանի Հանրապետությունում հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերի համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններն են: Կամավոր աուդիտի ենթարկվող անձի ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են պատրաստված լինել ինչպես Հայաստանի Հանրապետությունում հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերի համաձայն, այնպես էլ այլ հիմունքներով:

Հոդված 11. Աուդիտորական դիտարկումը

1. Ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտորական դիտարկումն այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում է, որը հնարավորություն է ընձեռում աուդիտորին՝ պարզելու, թե արդյոք առկա են այնպիսի փաստեր, որոնք կարող են վկայել այն մասին, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով կազմված չեն հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերին համապատասխան:

Հոդված 12. Համաձայնեցված ընթացակարգերը

1. Համաձայնեցված ընթացակարգերն աուդիտորական բնույթի այնպիսի ընթացակարգեր են, որոնց շուրջ համաձայնության են գալիս այդ ընթացակարգերն իրականացնող անձը, իրավաբանական անձը (հիմնարկը կամ անհատ ձեռնարկատերը), անհրաժեշտության դեպքում՝ համապատասխան երրորդ անձը կամ անձինք, եւ այդ ընթացակարգերն իրականացնող անձի ներկայացրած հաշվետվության հիման վրա այդ հաշվետվությունն օգտագործողները կարող են կատարել եզրահանգումներ:

Հոդված 13. Կոմպիլյացիան

1. Կոմպիլյացիան ֆինանսական տեղեկատվության հավաքումը, դասակարգումը եւ ամփոփումն է այն օգտագործելու համար առավել հասկանալի եւ հարմար տեսքի բերելու նպատակով:

Հոդված 14. Աուդիտորական կազմակերպության աշխատանքի ձեւերը եւ մեթոդները

1. Աուդիտորական կազմակերպությունն ինքնուրույն է ընտրում իր աշխատանքի ձեւերն ու մեթոդները՝ ելնելով աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական ակտերի պահանջներից:

Հոդված 15. Աուդիտորի, աուդիտորական կազմակերպության գործունեության սահմանափակումները

1. Աուդիտորական կազմակերպությանը, բացի աուդիտորական գործունեությունից եւ սույն հոդվածի 2-րդ մասում նշված ծառայությունների մատուցումից, արգելվում է որեւէ այլ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվել, բացառությամբ այնպիսի գործունեության, որի հետեւանքով աուդիտորական կազմակերպությունն ստանում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքով սահմանված պասիվ եկամուտներ:

2. Աուդիտորական կազմակերպությունը կարող է մատուցել նաեւ հետեւյալ ծառայությունները.

- 1) հաշվապահական հաշվառման ներդրում, վերականգնում եւ վարում, ինչպես նաեւ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստում.
- 2) հաշվապահական հաշվառման, հարկերի, տնտեսագիտության, ֆինանսների եւ աուդիտի գծով ուսուցանում.
- 3) ակտիվների, այդ թվում՝ ֆինանսական գործիքների եւ (կամ) պարտավորությունների գույքագրում եւ գնահատում.
- 4) հարկերի, տուրքերի եւ պարտադիր այլ վճարների պլանավորում ու հաշվարկում.
- 5) կազմակերպությունների եւ անհատ ձեռնարկատերերի ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն.

6) հաշվապահական, տնտեսագիտական, ֆինանսական, հարկային, կառավարչական եւ իրավաբանական խորհրդատվություն.

7) ներդրումային ծրագրերի մշակում եւ վերլուծություն, գործարար (բիզնես) պլանի կազմում.

8) հաշվապահական հաշվառմանը, աուդիտորական գործունեությանը, ֆինանսներին, տնտեսագիտությանը, հարկերին, տուրքերին եւ այլ պարտադիր վճարներին առնչվող գործունեության հետ կապված մասնագիտական փորձաքննության իրականացում.

9) մասնագիտական գրականության հրատարակում.

10) հարկային հաշվառման ներդրում, վերականգնում եւ վարում, հարկային հաշվարկների եւ հաշվետվությունների պատրաստում.

11) ներքին աուդիտի ծառայություն:

3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասում նշված ծառայությունների առանձին տեսակների մատուցման համար օրենքով հատուկ թույլտվություն (լիցենզիա) պահանջվելու դեպքում աուդիտորական կազմակերպությունը գործունեության այդ տեսակներով զբաղվելու համար պարտավոր է սահմանված կարգով ստանալ համապատասխան թույլտվություն:

4. Աուդիտորական կազմակերպությունն իրավունք չունի իր կողմից աուդիտի ենթարկվող անձին մատուցելու սույն հոդվածի 2-րդ մասում նշված ծառայությունները, եթե՝

1) նշված ծառայությունների իրականացումը կհանգեցնի աուդիտորական կազմակերպության անկախության նկատմամբ պահանջների չպահպանման կամ կառաջացնի այդպիսի պահանջների չպահպանման վտանգ եւ (կամ) կհանգեցնի շահերի բախման առաջացման կամ այդպիսի բախման առաջացման վտանգի, եւ

2) աուդիտորական կազմակերպությունը չի կարող ընդունել համապատասխան միջոցներ՝ վերացնելու համար աուդիտորական կազմակերպության անկախության նկատմամբ պահանջների չպահպանման վտանգը կամ իջեցնելու վտանգը մինչեւ այն մակարդակի, որի դեպքում Մասնագիտական էթիկայի կանոնագրքով սահմանված մասնագիտական էթիկայի հիմնական սկզբունքները (աուդիտորական ծառայությունների մասով) կպահպանվեն:

5. Աուդիտորական ծառայություն չի կարող մատուցել կամ աուդիտորական ծառայության մատուցմանը չի կարող մասնակցել՝

1) այն աուդիտորը կամ աուդիտորական կազմակերպությունը, որը տվյալ իրավաբանական անձի ապահովադիրն է (բացառությամբ պարտադիր ապահովագրության տեսակների).

2) այն աուդիտորական կազմակերպությունը, որի կառավարման մարմնի անդամներից կամ նման պարտականություններ կատարող այլ անձանցից, ինչպես նաեւ նրանց ընտանիքի անդամներից որեւէ մեկը տվյալ իրավաբանական անձի ապահովադիրն է (բացառությամբ պարտադիր ապահովագրության տեսակների).

3) այն աուդիտորական կազմակերպությունը, որի կառավարման մարմնի անդամներից կամ նման պարտականություններ կատարող այլ անձանցից, ինչպես նաեւ նրանց ընտանիքի անդամներից որեւէ մեկը տվյալ իրավաբանական անձին փոխկապակցված անձ է.

4) աուդիտորը՝ իրեն փոխկապակցված անձանց մոտ.

5) աուդիտորական կազմակերպությունը՝ իրեն փոխկապակցված անձանց մոտ.

6) աուդիտորը կամ աուդիտորական կազմակերպությունը՝ աուդիտորական գործունեության միջազգային ստանդարտներով եւ (կամ) Մասնագիտական էթիկայի կանոնագրքով նախատեսված այլ դեպքերում:

Հոդված 16. Աուդիտի եւ հարակից ծառայությունների փաստաթղթավորումը

1. Աուդիտորական կազմակերպությունը պարտավոր է աուդիտի եւ հարակից ծառայությունների իրականացումը փաստաթղթավորել աուդիտորական գործունեության միջազգային ստանդարտներով եւ Մասնագիտական էթիկայի կանոնագրքով սահմանված կարգով: Սույն օրենքի 21-րդ հոդվածի 4-րդ եւ 5-րդ մասերով նախատեսված աուդիտորական ծառայության որակի հսկողության պահանջների պահպանման արտաքին գնահատումներ